

Operativt mål 11 - Tillsatser och renhet

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Ta del av Livsmedelsverkets stöd till operativt mål 11. Stödet består av information för att kunna kontrollera att målet är uppfyllt.

Om målet

Operativt mål 11 Tillsatser - renhet - NKP-webben

Rapportering av målet

Målet ska rapporteras enligt anvisningarna till myndighetsrapporteringen.

Anvisningar - Information om utförda kontroller

Det innebär att rapportering av detta mål ska ske mot rapporteringspunkt P28 samt mot nedanstående lagstiftningspunkt.

I01 - Livsmedelstillsatser

Om specifikationer för tillsatser

När en tillsats blir godkänd inom EU tas det alltid fram en specifikation med krav som ska vara uppfyllda för att tillsatsen ska få användas i livsmedel. I specifikationen framgår bland annat tillsatsens ursprung och renhetskriterier.

Det räcker alltså inte med att en tillsats är godkänd enligt förordning (EG) nr 1333/2008 om livsmedelstillsatser. Den måste också uppfylla de krav som finns i den specifikation som tagits fram i samband med att tillsatsen har godkänts. Detta framgår av artikel 14 i förordning (EG) nr 1333/2008.

Det är viktigt att tillsatser som används i livsmedel uppfyller kraven i respektive specifikation. Skälet är att samma ämnen som används som tillsatser även kan nyttjas för annan användning, där kraven på renhet kanske inte är lika höga. Det skulle kunna innebära en hälsorisk för konsumenten om tillverkaren använder en tillsats som inte är av livsmedelskvalitet. Ämnena kan till exempel ha för höga halter av tungmetaller.

Att tillsatser som används i livsmedel ska uppfylla kraven på bland annat ursprung och renhet som fastställts i specifikationen framgår av artikel 4.5 i förordning (EG) nr 1333/2008.

Specifikationerna finns i förordning (EU) nr 231/2012 och innehåller dels uppgifter som identifierar tillsatsen, dels uppgifter om renhetskriterier.

I specifikationerna finns bland annat synonymer, en beskrivning av tillsatsen och renhetskrav. Det finns till exempel ofta gränsvärden för vissa tungmetaller.

Krav på identitet och renhet för tillsatser

Verksamheter som ska kontrolleras

I det här målet är det tänkt att kontrollen ska ske hos företag:

- som tillverkar livsmedelstillsatser (om tillsatserna tillverkas i Sverige),
- som genom import eller införsel sätter sådana livsmedelstillsatser på marknaden, och
- som förser andra företag med livsmedelstillsatser och/eller tillsatsblandningar.

I Kontrollwiki finns en kort beskrivning av de olika verksamheterna. Kom ihåg att många företag kombinerar dessa olika typer av verksamheter vilket innebär att kontrollen får anpassas utifrån det.

Olika livsmedelsföretag som hanterar tillsatser - (Punkt 1-3)

Tillsatser som ska kontrolleras

Den typ av tillsatser som är tänkta att kontrolleras i detta mål är:

- två olika färgämnen,
- två olika sötningsmedel och
- citronsyra.

Du som inspektör får själv välja vilka färgämnen och sötningsmedel du eller din myndighet ska kontrollera. Av förordning (EG) nr 1333/2008 framgår vilka färgämnen och sötningsmedel som får användas i livsmedel. Om ett företag som din myndighet väljer att kontrollera inte hanterat alla typer av dessa tillsatser får ni välja tillsatser att kontrollera utifrån de tillsatser företaget använder.

Citronsyra är en tillsats som används i många livsmedel och får ofta användas enligt quantum satis-principen. Eftersom citronsyra används i många livsmedel är det viktigt att kontrollera att citronsyran som används uppfyller kraven i de framtagna specifikationerna, det vill säga att den är av livsmedelskvalitet. Det måste till exempel framgå av märkningen på förpackningen med tillsatsen eller tillsatsblandningen att den är avsedd att användas i livsmedel.

Mer stöd

I Kontrollwiki på sidorna om tillsatser, finns ett särskilt avsnitt om kontroll av tillsatser. Under 2019 har vi också tagit fram en e-utbildning om tillsatser som kan vara till hjälp för att kontrollera tillsatser i enlighet med operativt mål 11. Den är tillgänglig från och med februari 2020.

Tillsatser

Kontroll av tillsatser

Utbildningsportalen

Uppfyller tillsatserna kraven på identitet och renhet?

För att kontrollera om tillsatserna uppfyller kraven på identitet och renhet enligt förordning (EU) nr 231/2012 behöver du olika tillvägagångssätt beroende på vilken typ av verksamhet som kontrolleras.

Företagare som importerar, för in tillsatser eller gör tillsatsblandningar: De ska kunna visa att tillsatserna uppfyller kraven på renhet med stöd av dokumentation som till exempel leverantörskrav, leverantörsförsäkran, analysresultat från tillverkaren eller försäljaren, certifikat eller specifikationer. Den typ av dokumentation som företaget kan visa upp och där information om renhetskriterier finns brukar ofta heta "technical data sheet" (TDS). Du behöver jämföra de specifikationer eller certifikat som företaget fått från den som levererat tillsatserna med de specifikationer som EU tagit fram.

Företag som tillverkar tillsatser: Om du kontrollerar ett företag som tillverkar tillsatser måste de genom egna analyser kunna visa att tillsatsen eller tillsatserna uppfyller kraven på identitet och renhet. Det bör finnas dokumentation som visar att tillsatserna har analyserats och att värdena motsvarar kraven i specifikationen.

Övrig information

I operativt mål 11 ingår inte att kontrollera att märkningen är korrekt. För den som vill kontrollera även märkningen finns information i Kontrollwiki och i artiklarna 21-25 i förordning (EG) nr 1333/2008.

Är tillsatserna/tillsatsblandningarna rätt märkta?

Senast uppdaterad 8 juni 2021 Ansvarig grupp SV_FMS